

22. prosinca 2017.

broj 122

KU ZI S!!

LIST ZA MLADEŽ

FOTO: Ana Francisković

2018

4-5

PREDSTAVLJAMO:

GFT 1/10

7

TEMA:

PRAVO NA OBRAZOVANJE

20

MODA:

PRIPREME ZA NAJLUĐU NOĆ

2

21

GLAZBA:

SVEMIRKO

FOTO MJESECA

Ministri u gimnaziji

List je besplatan

Osnivač: NIU Hrvatska riječ

Nakladnik: NIU Hrvatska riječ

Trg cara Jovana Nenada 15/II

24000 Subotica

Za nakladnika: Ivan Ušumović

Urednik izdanja: Davor Bašić Palković

Suradnici: Klara Dulić, Ivan Čavrgov,

Donna Diana Prčić, Ivan Benčik i

Kristina Ivković Ivandekić

Lektura: Zlatko Romić

Korektura: Davor Bašić Palković

Tehnički prijelom: Thomas Šujić,
Jelena Ademi

Fotografije: Ana Francišković, Vedran Jegić

E-mail: kuzis07@gmail.com

Web: www.hrvatskarijec.rs/stranica/kuzis/

Tisak: Doo Magyar Szó Kft, Novi Sad

List izlazi uz redovitu potporu Pokrajinskog
tajništva za kulturu, javno informiranje
i odnose s vjerskim zajednicama

BLAGDANI

Konac prosinca uvijek nam radosno donosi Božić, kršćanski blagdan kojim slavimo rođenje Isusa Krista. I sve je nekako drugačije, ljepše i duhovno nadahnutije, jer blagdansko vrijeme budi ono najbolje i najplemenitije u svima nama. Potrebu dijeljenja dobroga.

Dragi moji, nadam se da se i svi vi jednako tako osjećate i da ćete ove božićne blagdane provesti u radosti dijeljenja. Prije svega u krugu svojih najbližih, a potom šire među prijateljima i poznanicima.

Jer blagdansko vrijeme nije samo vrijeme pukog darivanja nekih materijalnih stvari i stavljanja darova pod božićno drveće, Božić bi trebao biti nešto mnogo, mnogo više od toga. Novo Isusuovo rođenje uvijek je nova prilika svima nama za preobražaj nas samih i unutrašnje preispitivanja vrijednosti koje posjeduje svako ljudsko biće.

I zato se pokušajmo svi zajedno tijekom predstojećih školsko-poslovno (za one koji već pomalo i rade) slobodnih dana što više fokusirati na dobrotu i ljubavnost prema što većem broju osoba s kojima dijelimo cjelogodišnju svakodnevicu. Jer lijepa riječ, gesta poniznosti ili konkretnog djelovanja u smjeru pomoći vrijedi mnogo više od pukog darivanja nekom efemernom sitnicom.

Primjera radi, pozovite telefonom nekog koga već odavno niste čuli i jednostavno ga zapitajte kako je i što ima novoga u njegovom životu. Nakon prvobitnog iznenađenja, što ćete zasigurno prepoznati u glasu dotične osobe, garantiram kako ćete ubrzo moći osjetiti i njenu radost što se je se sjetili i pritom ne tražili ništa zauzvrat.

Ili možda posjetite nekoga koga dugo niste vidjeli, neku stariju osobu iz daljnje rodbine, i iznenadite ga nekim skromnim znakom pažnje. Jer dobrota i ljubav prema bližnjima najljepši su Božji dar ljudskom rodu.

Konačno, nikako nemojte tijekom predstojećih blagdana zaboraviti pojačati emocije prema svojim roditeljima (namjerno sam ovo ostavila za kraj), jer oni itekako to očekuju, ali vam to u svojoj skromnosti nikada neće javno izgovoriti. Njima ne trebaju nikakvi materijalni darovi, jer ste njima Vi najljepši i najvrjedniji dar koji su za života dobili, možda im treba koji extra sat zajedništva s Vama. Sa svojom najvećom životnom radosti.

Zato se ovog blagdana ponudite pomoći u nekoj od brojnih aktivnosti (makar to bilo puko brisanje posuđa nakon badnje večere ili božićnog ručka) i vjerujte mi na riječ, njihova iznenađena radosna reakcija bit će vam prekrasan dar za nastupajući Božić. A to je toliko malo što možete učiniti...

Ne vjerujete mi? Provjerite tijekom nastupajući blagdana. I uživajte skupa sa svojim najbližima, ali i onima malo daljima. Sretan Božić!

Donna Diana Prčić

3

UVODNIK

NA PUTU do diplome tehničara

Osim u Gimnaziji *Svetozar Marković* u Subotici, mogućnost srednjoškolskog školovanja na hrvatskom jeziku postoji i u Politehničkoj školi u istom gradu. U toj je školi i ove godine od jeseni startao novi odjel koji nastavu sluša na hrvatskom jeziku. To je odjel GFT 1/10 u koji ide 27 učenika. Odjel čine dva obrazovna profila: tehničar tiska (14 učenika) i tehničar grafičke dorade (13 učenika).

Njihova razrednica je profesorica **Ivana Babić**.

»Prva želja da upišu ovaj smjer ispunila se za devetero učenika. Neki od njih su učili nastavu na hrvatskom jeziku, a neki nisu. Razred je veoma veseo, ponekad i previše. Učenici su veoma različiti, ali se trudimo poštovati jedni druge. Bit će ovo veliki izazov za sve nas, nadam se da će svi završiti ovu srednju školu«, kaže razrednica Ivana Babić.

A evo što kaže nekoliko učenika koje smo upitali za prve dojmove u novoj školi, upisanom smjeru, novim kolegama i kolegicama te profesorima...

Nikola Kujundžić: »Pošto sam išao u hrvatski odjel u Osnovnu školu *Matko Vuković*, onda sam htio nastaviti školovanje na hrvatskom jeziku, pa sam upisao srednju Politehničku školu – smjer tehničar tiska. I prije sam mislio da će za mene srednja škola biti teška i čudna, ali na kraju je ispalo sve dobro. Navikao sam se na nove profesore i novo društvo. Svaki profesor je drugačiji, ali se svi privikavamo na sve novo.«

Luka Crvenković: »Oduvijek sam pohađao nastavu na hrvatskom jeziku, zato sam se odlučio nastaviti školovanje u Politehničkoj školi na hrvatskom jeziku. Ovo sam upisao jer se pronalazim u ovom smjeru. Svaki profesor i profesorica su drugačiji, ali i pravedni. Nadam se da ću nastaviti daljnje školovanje na hrvatskom jeziku.«

Ana Francišković: »Pohađala sam Osnovnu školu *Matko Vuković* na hrvatskom jeziku. Srednju Politehničku školu sam upisala na hrvatskom jeziku stoga da mi bude lakše, a i želja mi je bila ovaj smjer – tehničar tiska. Smjerom sam veoma zadovoljna, želja mi se ispunila. Brojan smo odjel, neke poznajem iz osnovne, a s nekima se još upoznajem. Uglavnom se za sada svi slažemo. Profesori su svi korektni, ali i svatko radi na svoj način da nam prenese znanje što

bolje. Nadam se da će dalje sve biti u redu i da ću Politehničku školu završiti s uspjehom.»

Dajana Romić: »S obzirom na to da sam pohađala nastavu na hrvatskom jeziku u Osnovnoj školi *Matko Vuković* odlučila sam da i srednjoškolsko obrazovanje nastavim u istom smjeru. Mogućnost pohađanja nastave na mojem materinskom, hrvatskom jeziku pruža i srednja Politehnička škola. Smjer koji sam odabrala je tehničar tiska koji pruža dobru osnovu

za moje daljnje planove, studij grafičkog dizajna. Odjel je mnogobroj te sam stekla nove prijatelje. Svaki profesor je drugačiji, ali su svi korektni i daju svoj maksimum da nam što bolje prenesu znanje. Uvijek su spremni pomoći i posavjetovati nas.«

Učenicima odjela GFT 1/10 i njihovim profesorima želimo uspjeha u daljnjem radu u iduće četiri godine!

K. U. / Foto: Valentina Bačlija iz odjela GFT3/8

Život u izlogu društvenih mreža

Dragi mladi, kad ste posljednji put bili na internetu? Ne doslovno, nego ono, figurativno. Mislim da je surfanje internetom nešto tipa književni oblik koji se koristi jedino na reklamama za internet pakete ili letcima. Danas se surfanje mahom provede na društvenim mrežama, od kojih je malo aktivnosti društveno korisno.

Potreba za pokazivanjem

Ako malo stanemo i razmislimo – gdje su ranije izlazile fotografije ljudi i njihova mišljenja? U magazinima. Ne govorimo ovdje o novinama, koje su pisale bitne stvari, nego baš o magazinima. Sve je to danas okupiralo internet. On je postao magazin u kojem svatko sada ima priliku izvoditi što god mu padne na pamet. Koliko je to pametno, ne želim ulaziti u to, ali jasno je da svatko tu traži svojih pet minuta slave. Danas kao da vrijedi ona »koliko imaš sviđanja toliko vrijediš«, ali se ujedno vaš osobni život tim putem može pretvariti u posao: puno pratitelja znači veliki broj mogućih kupaca, pa kao i svaka druga reklama tako i obična osoba sada može imati sponzore koji će im plaćati da ih spominju u svojim videima. Zatim, fotkanje svakog obroka ili kave na koje ste izašli, prijatelja s kojim ste se vidjeli, sve se stavlja u izlog društvene mreže da svi vide i znaju. Koji je smisao postavljanja kavi na instagram? Pretvara li se sve ovo u ovisnost? Ovisnost o internetu? Ili potrebe za pokazivanjem?

Štetni efekti

Posljedice interneta i pametnih mobitela sustigle su svakoga tko ih posjeduje. Konstantno gledanje u telefone, bilo to »surfanje internetom«, bilo to igranje igrice, korištenje raznoraznih aplikacija stvara neku vrstu ovisnosti: kome se nije dogodilo da u nekim trenutcima ne zna više što će od sebe, ne može se koncentrirati na učenje pa uzme mobitel da provjerava nešto, makar je to provjerio već dva puta. Argument kako je mobitel korisna stvar, olakšava život i pomaže je dobar argument, i to stvarno možemo uočiti: ako uhvatiš negdje wifi, možeš pričati s kim želiš, koliko želiš bez obzira gdje se ta osoba nalazi (uz pretpostavku da i ona ima internet), možeš učiti novi jezik, računati, zabavljati se, no ravnoteža treba postojati! Jer rastresenost, pre-

velika obuzetost, zanemarivanje bližnjih, gubitak volje... sve su to posljedice koje trpimo zbog interneta. Zato ga je uvijek potrebno umjereno koristiti, kao i sve drugo.

Meme kultura

Ako smo išta naučili, to je da se na internetu može naći svega i svačega. SVEGA i SVAČEGA. Od recepata za kolače do prodaje raznoraznih ilegalnih stvari, od glazbenih spotova do zgražavajućih videa. Iz čitavog tog kaosa, ipak, nastalo je nešto – meme kultura. Zbog svoje dostupnosti i slobode, na internetu su se rodile mnoge besmislene stvari koje su čudno dobile smisao. Jedna od tih stvari su meme-ovi. Meme-ovi su slike, videozapisi, gifovi, pa čak i pjesme koje u sebi nose određenu dozu humora, nekada s jasnom porukom, nekada sarkastično, nekada vezano uz osobu ili predmet, događaj, razdoblje, pojavu, ma uz što god vam padne na pamet, a ta kultura je toliko otišla da meme više ne mora imati apsolutno nikakvo značenje, bez konteksta i smisla.

Više stupnjeva

Meme kultura ima više stupnjeva djelovanja:

Prvi stupanj su počeci kroz koje je svatko prošao: to su oni svakoj osobi poznati meme-ovi koji se stalno ponavljaju i imaju široku primjenu jer se bave svakodnevnim stvarima.

Drugi su razne slike koje je osoba sama uslikala, neki smiješni trenutak na koji je dodan određeni tekst koji bi se mogao primijeniti za neku drugu situaciju.

Treći su meme-ovi vezani za politiku, određeni društveni događaj ili događanja, povijesne ili vjerske tematike. Oni uvijek imaju smisao i iskazuju neko negodovanje ili prihvaćanje.

Četvrti stupanj je takozvani *shitposting*. Ovo je vjerojatno najdalje što meme kultura ide: ovakvi meme-ovi mogu biti izuzetno kompleksni ali bez smisla, izuzetno jednostavni ali pogađaju srž mnogih stvari i sve druge moguće kombinacije ova četiri parametra.

Surfajte sigurno!

Ivan Čavrgov

PRAVO NA OBRAZOVANJE

»**O**brazovanje mora biti usmjereno ka punom razvoju ljudske ličnosti i učvršćivanju poštovanja ljudskih prava i osnovnih sloboda...«, navodi se u članku 26 *Opće deklaracije o ljudskim pravima*. Ovaj citat pokazuje kako je pravo na obrazovanje jedno od osnovnih ljudskih prava. Ovo pravo često se ističe kao temelj ostvarivanja mnogih drugih ljudskih prava. Moguće je da iz svoje osobne situacije ne vidimo važnost ostvarivanja ovog ljudskog prava ili ne razmišljamo o njegovom punom potencijalu. Istodobno, nismo niti svjesni rasprostranjenosti kršenja ili neostvarivanja ovog prava širom svijeta.

Međunarodni dokumenti

Najprije ćemo kazati ponešto o pravnim okvirima i definiciji prava na obrazovanje u srpskim, europskim i svjetskim okvirima. Za točno navođenje dokumenata u kojima se ovo pravo precizno definira, poslužiti ćemo se informacijama dostupnim na stranici Pokrajinskog zaštitnika građana-ombudsmena gdje se navodi sljedeće: »Pravo na obrazovanje čvrsto je zasnovano u međunarodnom pravu ljudskih prava. Nalazi se u više općih i regionalnih dokumenata ljudskih prava, na primjer, u Univerzalnoj deklaraciji o ljudskim pravima (čl. 26), Međunarodnom paktu o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (čl. 13 i 14), Konvenciji o ukidanju svih oblika diskriminacije žena (čl. 10) i Konvenciji o pravima djeteta (čl. 28 i 29). Na regionalnom nivou pravo na obrazovanje postoji u Europskoj konvenciji o ljudskim pravima i osnovnim slobodama (čl. 2 Prvog protokola)«.

Teorijski gledano, pravo na obrazovanje ima vrlo ozbiljne definicije i teško je zamisliti da se ono danas negdje ne može ostvariti. Ipak, podaci govore drugačije. Primjerice, 17 posto odraslih ljudi širom svijeta ne zna čitati i pisati, a dvije trećine od njih su žene. Žene i djevojke koje žele pristup obrazovanju još se suočavaju s preprekama, od pritiska da se rano udaju, obavljaju poslove u kući do diskriminacije na tržištu rada.

Zašto obrazovanje?

Gotovo milijardu ljudi ušlo je u 21. stoljeće, a da ne mogu pročitati knjigu ili potpisati se. Radi se o šestini ukupnog svjetskog stanovništva, ili ukupnom broju stanovnika zemlje kao što je Indija, a

njihov broj i dalje raste. Može se reći kako je obrazovanje kakvo danas poznajemo tekovina kraja 19. i početka 20. stoljeća, a još uvijek nije dostupno svima ili se iz raznih razloga ne ostvaruje u potpunosti.

Zapitat ćemo se gdje se ovo pravo ne ostvaruje u potpunosti te ćemo krenuti od vlastitog dvorišta. Prema podacima Republičkog zavoda za statistiku Srbije »skoro 10 posto žena i oko 4 posto muškaraca koji žive u gradskim naseljima u Srbiji je bez osnovne škole ili ima nepotpunu osnovnu školu. U naseljima tipa 'ostalo' više od 30 posto žena i oko 17 posto muškaraca nije nikada išlo u školu ili ima nepotpunu osnovnu školu. Među nepismenim stanovništvom, u gotovo svim starosnim grupama, više je žena nego muškaraca«.

Malim koracima do uspjeha

Podaci su pred nama i možemo ih ignorirati, ali neka ipak budu povod za razmišljanje na ovu temu, svijest o važnosti obrazovanja i njegove jednake dostupnosti za sve, kao i zahvalnost za ono što uzimamo »zdravo za gotovo«. Činjenica da je danas normalno pohađati osnovnu, zatim srednju školu, pa i fakultet nije nastala sama po sebi. Ona je rezultat dugotrajne i zahtjevne borbe za postizanje ljudskog prava na obrazovanje. Kad vam je teško učiti i ne interesira vas gradivo, razmislite o tome kao o mogućnosti i trudite se pametno iskoristiti vrijeme svojeg školovanja kako biste za sebe uzeli što bolje i kvalitetnije znanje. Naravno, neće uvijek svakoga interesirati svaki predmet niti oblast, ali pronađite ono što volite i u čemu ste dobri i nastojte napredovati u toj oblasti za sebe i svoju budućnost, ali i za dobro svijeta s kojima živite.

Klara Dulić

PRIJESTOLNICA »mađarske Toskane«

Drevni grad Petocrkva, danas poznat kao Pécs (Peč) ili Pečuh, smješten je u jugozapadnom dijelu Mađarske. Svojom bogatom ponudom, slavnom poviješću te arhitekturom koja oduzima dah Pečuh predstavlja savršenu vikend destinaciju. Naime, postoje brojne turističke ponude koje podrazumijevaju posjet Pečuhu autobusnim prijevozom, u pratnji vodiča. A put do ovoga grada iz Srbije traje svega nekoliko sati.

Arhitektura i obilježja

Odmah po ulasku u grad oduševljava me barokna arhitektura, puna ukrasa i raznobojnih fasada. Šetajući gradom s prijateljima slušam priče iz slavne povijesti ovog grada. Na glavnom trgu divim

se skulpturi velikog vojskovođe **Ivana (Jánosa) Hunjadija**. Iza nje je velebna Gradska kuća, s ogromnim prozorima i žutom fasadom. Duge ulice Pečuha vode nas dalje ka kipu zavjeta protiv kuge i do Kasim-pašine džamije koja je osim islamske bogomolje i gotička crkva. Tijekom godina i različitih osvajanja, te različitih vjeroispovijedi vladara i građana, sam objekt mijenjao je svoje namjene. Danas je to muzej.

Ulice dalje vode ka korzou – ulici Király. Ovo je mjesto gdje se nalaze brojne radnje i restorani. U Pečuhu se nalazi i čuvena tvornica *zsolnay* keramike kao i muzej posvećen istoj; a možete vidjeti i radionice ručne izrade čuvenih kožnih rukavica za britansku kraljevsku obitelj.

Bazilika na brijegu

Značajna je i bazilika Svetog Petra. Naime, ona se nalazi na brijegu, udaljenom svega desetak minuta hoda od samog centra. Tu je prelijepi park kao i plato gdje je sama bazilika, kao i njen muzej. Park je poprimio divne jesenske boje dok se studentsko sunce prolamalo kroz oblake. Kule bazilike gotovo paraju nebo svojom visinom. Na platou nalazi se i biskupska palača. Na jednoj od terasa palače je i kip skladatelja **Franza Liszta**.

Dah Mediterana

Razgledajući grad ne mogu a ne primijetiti utjecaj Mletaka, Mediterana. Tako saznajem za crkvu Svetog Sebastijana. Njena vanjšina slična je drugim baroknim crkvama, ali njena unutrašnjost je vrlo jednostavna, i podsjeća na crkve na Mediteranu. Ukrašena je i reprodukcijama fresaka iz venecijanskih crkava.

Glede mediteranskoga šmeke, u gradu ima dosta restorana s morskom hranom.

Hrana

U Pečuhu se nalazi veliki broj restorana, kafea i bistroa. Svi oni služe različitu hranu i imaju neki svoj stil. Od klasičnih, tradicionalnih mađarskih restorana do modernih kafea u ovom gradu može se naći za svakog po nešto.

Od jela posebno se izdvajaju gulaš, boršč i kebab. Odlučivši se za ovo posljednje bila sam ugodno iznenađena sličnošću, ali i razlikama između ma-

đarskog kebaba i sličnih jela (kao što su pljeskavica i gyros). Hrana je bila odlična, divno spremljena, s dosta povrća i ljutih začina.

Osim toga, u ovom gradu možete uživati i u odličnim vinima. Baranjska oblast, čiji je Pečuh centar, poznata je i kao mađarska Toskana. Tu je i dobra »crna čorba«. To je naziv za tursku kavu, jer je upravo ovaj termin iskoristio jedan ugarski plemić.

Periferija

Sigurna sam da ću Pečuh posetiti još koji put, međutim tada će moj boravak trajati nešto duže. Voljela bih istražiti sve ono što ostatak ovog magičnog grada ima ponuditi. Poput ostataka stare tvrđe i brojnih zankova. Koji vraćaju pravo u srednji vijek.

Izuzetno je i brdo koje se izdiže nad samim gradom. Do njega se stiže kolima, i uglavnom se nalaze kuće i nekoliko hotela ali i veliki televizijski toranj. Na svom vrhu on ima i divan restoran što vam pruža priliku da uživate u dobroj hrani s pogledom na grad.

Nedaleko od grada nalazi se i jedna od banja po kojima je Mađarska poznata.

Mađarska je zemlja bogate povijesti, a Pečuh je jedan od svjedoka te priče. Tijekom godina doživio je brojne promene, ali je ostao dosljedan svojoj prošlosti. S ovog putovanja ponijela sam brojne divne uspomene, a dan sam završila u jednoj maloj slastičarni. Uživajući u kolačima od lavande, sjaju uličnih svjetiljki i zvucima violine... Do novog susreta s ovim gradom.

Andrea I. Darabašić

Reći ili šutjeti

Moje jutro, nije isto kao i vaše jutro. Moja kava, nije ista kao i vaša kava. Možda zato što eto, mislim da sam poseban, a možda zato što radim u Nacionalnoj sigurnosnoj agenciji u Americi. Moje jutro je puno raznoraznih epitetata, poput glasnih kuckanja, ispričavam se, konstantnog glasnog kuckanja i šaranjprstiju o tipkovnicu ispred najjačih kompjutora. Poput žamora od tisuću glasova koji razbuđuje i najpospanije ljudna cijelome svijetu. Poput konstante zvonjave nekih alarma, telefona, interfona i sam Bog zna već čega god.

Zovem se James Moore i radio sam za NSA u Sjedinjenim Američkim Državama. Radio sam kao profesionalni IT stručnjak. Znaite ono, pomica-nje satelita dvadeset metara u lijevo, pa dvadeset metara u desno i takve razno razne Sci-Fi, apstraktne, kozčke stvari. No, ova priča nije niti o meni kako pomičem satelite, niti kojom brzinom lučim znoj ispod pazuha kada radim ovo što radim, ma da za vašu informaciju, to je veoma brzo. Svi misle, u mom poslu, da dobijem neograničenu kavu za 50 centi, par naočala i osam sati sjedenja i lupkanja o tipkovnicu, poput Mozarta o klavir. Ali, zapravo, ono što radim nisam smio reći nikomu, te bi se uvijek na to pitanje »Čime se baviš?«, koje je silazilo s mnogih radoznalih, odgovarao da sam knjigovođa. Dosadan posao gdje samo zbrajam i oduzimam brojke nekih tamo glavaša koji su vlasnici raznih korporacija. Ne baš začuđujuće, ali taj bi odgovor uglavnom sve sudionike u razgovoru, te bismo ubrzo promijenili temu, šje po mene bolje. Ali sada, kada više ne radim taj žestoki posao, mogu sve lijepo ispričati. Dobro, možda baš i ne lijepo, jer me upravo traži pola Amerike, uključujući NSA, FBI i CIA. Ne, to nije zato što nisam pomaknuo satelit dvadeset metara ulijevo, niti me vijaju zbog mojih znojnih žljezda ispod pazuha. To je možda zato što sam načinio najveću grešku u mom životu, a možda i najbolju stvar ikada. Nisam šutio.

Ono što ljudi također nisu znali, poput mog radnog mjesta, je i da su konstantno praćeni. Svi, svaki

čovjek, svaki uređaj, svaka obitelj, svako stablo, svaki metar vašeg kolnika. Radio sam u NSA već više godina i nisam više mogao trpjeti da lažem sebe i druge. Nisam više htio šutjeti. Zgadilo mi se ono što sam vidio, naučio i čuo na mom neobičnom

radnom mjestu. Prisluškivanja Bijele kuće, naručena ubojstva, namještaljke, pranje novca i sve to za jednu šačicu ljudi koji koriste »sigurnost države« kao izgovor profita.

Ta šačica ljudi prati svakog.

Vas, vašu rodbinu, vašu kuću, sve što posjeza »sigurnost« države. To je veliki ocean informacija, znaju sve i svašta o svakom i svemu. Znaju više o predsjedniku Sjedinjenih Američkih Država nego li sam on. Znaju mu napamet bazne dijelove DNA i kolika mu je dužina noktiju srijedom. Naime, nije

mi se ovo more, moreuzi i oceani informacija zgodilo već te laži, neistine i prijevare o

tom. U mom sektoru radilo je oko dvjesto ljudi, oženjeni, ljudi s djecom, žene, mladi, stari, tu nije bilo kriterija osim dobrog osjećaja za laganje. Muževi su lagali kod kuće djecu i ženu za mali dio novca u njihovim crnim, kožnim novčanicima. Čim bi neka vijest, bilo istinita ili lažna, a da se radi u ovoj agenciji, ona bi odmah bila potisnuta raznim istinitim događajima iz svijeta. Znaite ono, nova eksplozija u Bangladešu, stotine oyljeđenih, osmero mrtvih. Ljudi su ginuli, samo da se ta šačica ljudi ne bi malo izblamirala u lisicama policije. Naravno, što ja to pričam, njih ne brinu te lisice policije, oni su naime, jači od policije i od vatrenog oružja. Oni imaju zapravo veoma jako oružje, jače nego nuklearne bombe, jače nego li ratni avioni u elitnoj zrakoje-dinici marinaca, a to je – informacija. Oni te informacije mogu koristiti poput robe. Mogu je prodati, kupiti, iznajmiti, ma sve što god vam padne na pamet. Zgadilomi se to što zaposlenici prelaze preko tih brda umazanih laži, kao da je sve to neka igrica. Ljudi su umirali zbog tih informacija. Masovna ucjenjivanja, korištenjetih informacija kao sredstvo najjačeg straha. Ta informacija je prodirala kroz kosti u koštanu srž, te bi se tamo zasadila kao vaš naj-

veći strah. Kad se kao dijete bojite čudovišta ispod kreveta, e to čudovište ispod kreveta, sada malo većeg, jer smo odrasli, bila je ta informacija. Veliko dvoglavo, plavo stvorenje, kojem konstanto smrdi iz usta, plašilo je razne senatore, predsjednike korporacija, pa čak i male poduzetnike. Afere, skandali, kriminali, povijest, to su sve te informacije, koje su bila ta plava dugoušna čudovišta.

Ja više nisam mogao šutjeti. Petog listopada 2002. godine dogovorio sam sastanak s grupom novinara iz *New York Timesa*. Započeli smo intervju, te sam satima i satima govorio o svim taktikama uporabe informacija, i sve što se zapravo nalazi iza paravana sigurnosne agencije. Ljudi su plaćali takse bi »unaprijedili« svoju sigurnost, sigurnost građana, ali jedino što su radili su ugrozili sami sebe još više. Ti novinari ispočetka mi nisu vjerovali. Mislili su da sam neki pijani narkoman, koji lupeta glupo-

sti, kako bi samo privukao pozornost na se. Naravno, tu misao je prekinuo mali upad oružanih ljudi u taj stan gdje sam davao intervju. Ćom, uspjeli smo pobjeći, te im je onda bilo jasno da je sve to istina. Da ih stalno netko prati, prisluškuje i da znaju sve.

Petnaest godina poslije i dalje nas prate. Svaki korak, ja moram pogledati iza sebe. Svako tupkanje noću, moram se hvatati za pištolj. Svaka kap vode u kupaonicimi luči nevjerojatne doze ad. Ali, nije mi žao. Nije mi žao što nisam poput onih muževa koji stalno lažu kod kuće. Nije mi žao što ne živim na brdima laži poput tih koji rade u tom neuobičajnom mjestu. Nije mi žao što svaki put kada prelazim preko ulice moram tri puta pogledati lijevo i desno. Nije mi žao – što sam šutio.

Alen Gabrić,

Gimnazija Svetozar Marković, Subotica, IV. f

Kampanja u povodu Dana ljudskih prava

Beskućništvo kao rastući problem

U nedjelju 10. prosinca, na Međunarodni dan ljudskih prava, organizacije i pojedinci iz cijele Europe (među ostalim i Srbije), Sjedinjenih Američkih Država i Kanade, zajednički su proveli online kampanju u cilju podizanja svesti o beskućništvu kao rastućem problemu među mladima. Ovu akciju u Srbiji provodio je *Klikaktiv* (Centar za razvoj socijalnih politika) iz Beograda.

Na ovaj način oni su pokušali skrenuti pozornost na važnost prepoznavanja problema beskućništva među mladima, istraživanja ovog problema i bolje brige o mladima koji napuštaju sustav institucionalne potpore.

Kampanja se odvijala na društvenim mrežama. Čitavog dana pojedinci i organizacije su u sklopu kampanje objavljivali izjave poput: »Svaku večer nečiji sin ili kćerka spavaju na ulici. Čime su to zaslužili?«; »Adekvatno stanovanje je osnovno ljudsko pravo!«; »Spriječimo i iskorijenimo beskućništvo među mladima«...

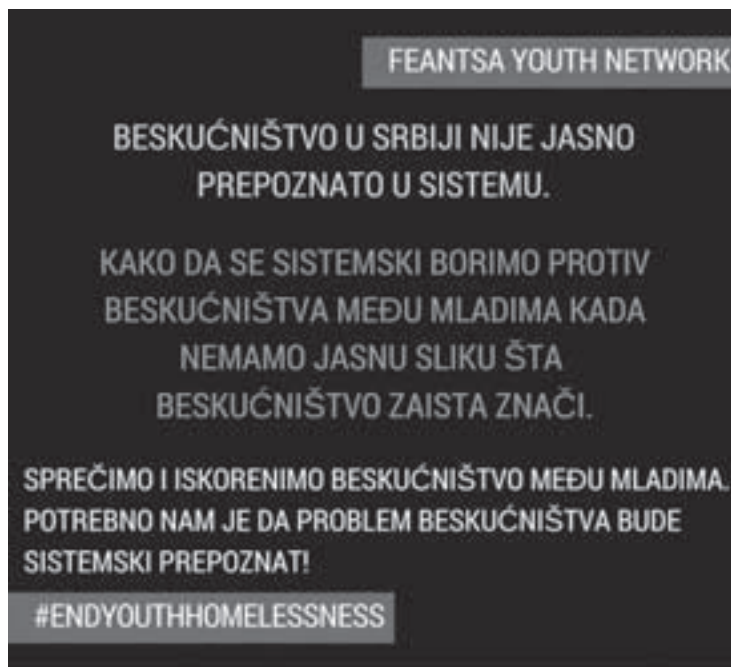
Prateći hešteg bio je *#endyouthhomelessness*. Kampanju su koordinirali pripadnici europske mreže FEANTSA Youth, odnosno Europske mreže mladih koji zajedno rade u cilju prevencije, smanjenja i iskorjenjavanja beskućništva među mladima.

Inače, u Srbiji beskućništvo nije definirano u sustavu i samim tim ne postoje odgovarajuće prakse za prevenciju i rješavanje problema beskućništva,

što Srbiju dovodi do toga da drastično zaostaje za mnogim europskim državama u rješavanju ovog problema.

Podaci iz publikacije *Žene i muškarci u Republici Srbiji*, koju je nedavno objavio Republički zavod za statistiku, pokazuju da su djeca do 17 godina i mladi do 30 u najvećem riziku od siromaštva, samim tim i beskućništva kao ekstremnog oblika siromaštva.

K. U.

CLEAN BANDIT

FRANZ JOSEPH DE REDL – kralj i kraljica Bačke (II. dio)

Dužnici u engleskom zatvoru (18. st.). Nacrtao H. A. Odgen.
Preuzeto iz *History of our Country II* (1900.) by Edward S. Ellis

Među ličnostima koje su obilježile 18. stoljeće u povijesti Subotice **Franz Joseph de Redl**, savjetnik mađarske kraljice **Marije Terezije** i upravnik (administrator) komorskih posjeda u Bačkoj, svakako zauzima posebno mjesto.

Da je administrator de Redl bio beskompromisan čovjek, uvjerali su se i subotički senatori **Toma Rudić** i **Luka Vojnić** (obojica plemenita roda). Njih je, naime, Gradsko vijeće 2. rujna 1757. – u vrijeme spora Subotice sa svojim feudalnim gospodarom Mađarskom kraljevskom komorom (1756. – 1759.) – poslalo u Sombor kod administratora na pregovore. Nezadovoljan pravcem razgovora, administrator ih je samovoljno zadržao u pritvoru, iz kojeg su pušteni tek 17. rujna. Prije toga, 4. rujna, poslali su Gradskom vijeću pismo pisano bunjevačkim govorom (F261 60/1757). Prilagođeno današnjem pravopisu, ono glasi ovako:

»[...] Gos[podin] Administrator nije doma, niti mu za sada možemo prikazati što nam pišete da dođemo doma. Doista, mi bi radi doma doći da možemo, ali nas ne pusti nikuda napolje izaći, a ne [kamoli primj. – V. N.] da bi doma išli, zašto [tj. zato što – primj. V. N.] šiljbok [stražar – primj. V. N.] stoji na vratu i noćom i danjom jednako. Istina jest da nam jisti daje i piti sa sobom kad je vrime od jila i pića. Mi i to jesmo govorili da tu sramotu s nama ne čini, zašto dobro znadu njiova Gos[poda] kakvi ljudi mi jesmo, da stvar nadalje ne izlazi, na koje [tj. primjedbe – primj. V. N.] nam jest odgovorio: 'Ja vas pod arištom [tj. u pritvoru – primj. V. N.] ne držim kô nemeše [tj. plemiće – primj. V. N.], nego kô senatore S[ent] Marinske [tj. subotičke – primj. V. N.], a traktiram vas [tj. tretiram vas, ophodim se prema vama – primj. V. N.] na mom

astalu kô nemeše, što jest govorio da nas neće do onog doba puštat odavde dokle god vi se na to ne obligirajete [tj. obavežete – primj. V. N.], i šalje sad k vama gospodina provizora [Ladislava] Wermesa da s vami čini i da traktira [tj. raspravi – primj. V. N.] stvar: i to jest prid nama rekao da mi donde očemo ovde stajati, dokle god on ne dođe. Njegovo došašće [dolazak – primj. V. N.] neće prija biti od 10 ili 12 dana, a posli kad dođe da sâm oće pisati u Segedin zaradi Milicije i svakom senatoru u kuću metnut na egzekuciju, ili u Segedin u Gvardizon odniti sve senatore pod arište [...]»

Sve u svemu, i iz ovoga se slučaja da zaključiti kako je administrator Redl doista bio i *kralj i kraljica* Bačke – neosporivi autoritet.

NAPOMENA: Valja ukazati na par propusta koje sam napravio u prvom dijelu. Naime, iz teksta proizlazi da je Redlovo razgraničenje pustara Pačir i Đurčin izvršeno 1769. godine, ali to ne može biti, jer je Redl u to vrijeme bio već pokojni (preminuo je 1764.), na što, uostalom, upućuje i citirani dokument (pie defunctus, tj. u Bogu preminuli). Dokument je istina sastavljen 1769., ali se odnosi na ranije događaje (svakako prije 1764.). Zatim, u riječi dños nisam zamijetio crtu iznad slova n, koja označava kontrakciju (skraćenje), pa sam sukladno tomu pročitao duos (dvojicu) a ne, kako treba, dominos (gospodu). Najzad, izostavio sam navesti uzrok spora. Nastao je otuda što je »ugledni gospodin Franz Redl administrator komorskih dobara u Plemenitoj županiji Bačkoj mnogo odstupio od međa, koje jasno dijele međusobno granične pustare Pačir i Đurđin [...] i dao podignuti nove, i tako na račun gospode Subotičana odsjekao od pustare Đurđin znatno parče zemlje pridodavši ga pustari Pačir«.

Vladimir Nimčević

Superman: Jakov Kopilović (1918. – 1996.)

Čega se takne postane PJESMA

Jakov Kopilović je poznati hrvatski pjesnik iz Bačke. Kritika ga je ocjenjivala kao »izrazitog i istančanog lirika«, koji »potiče svojemu pjesništvu nalazi u bačkoj nizini, njezinim prividno smirenim izazovima i ljepoti pejzaža, što je prošaran salašima sred kojih se nalazi Subotica, drevna bunjevačko-hrvatska metropola, kojom je on opčaran i kojoj posvećuje mnoge stihove«. Oduševljen je poezijom i drži da »čega se takne postaje pjesma«.

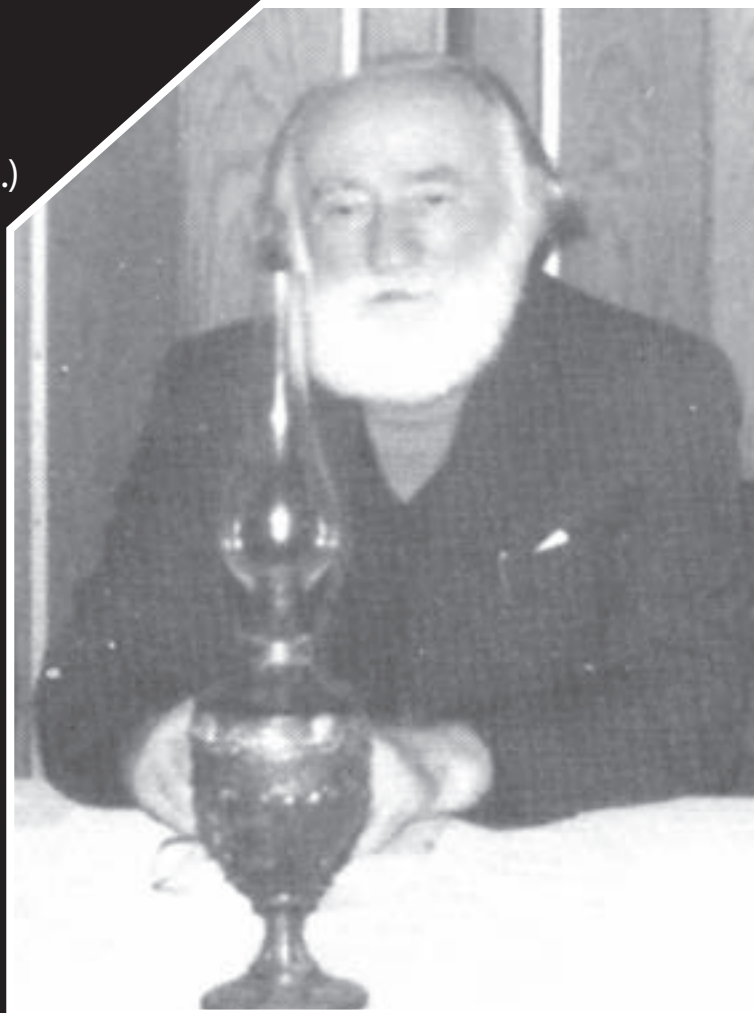
Jedan je od najplodnijih autora subotičkog pjesničkog kruga i svojim je brojnim zbirkama dao veliki doprinos kulturnoj baštini Subotice, ali i šire, cijele hrvatske zajednice. Svojim je djelima uvršten u *Antologiju poezije bunjevačkih Hrvata* 1971. godine, sastavljača **Geze Kikića**, u izdanju Matice hrvatske.

Rođen je u Subotici 1918. godine, a život ga je u mladosti vodio kroz razne profesionalne izazove: bio je fizički radnik, zemljodjelac, tramvajski konduktor, činovnik, korektor...

Osnovnu školu i niže razrede gimnazije, kao i malu maturu završio je u rodnom gradu, a više razrede gimnazije je polagao privatno. Pred Drugi svjetski rat upisao se kao izvanredni student na Pravni fakultet u Subotici. Ipak, iz Subotice odlazi u Zagreb, gdje prvo upisuje studij pedagogije i filozofije, a onda prelazi na slavistiku. Zbog ratnih prilika nije polagao ispite, a nakon završetka rata vraća se u Suboticu. Godine 1953. opet odlazi u Zagreb završiti studij, a već sljedeće godine i diplomira.

Iako je bio dugogodišnji atletičar, trkač na srednje i duge pruge, 1969. je najednom teško obolio. Postao je gotovo nepokretan, a borba s bolešću, uz svo njegovo mukotrpno probijanje kroz život, ključ su za razumijevanje njegove poezije. Bela Gabrić je svojevremeno napisao: »Poezija Jakova Kopilovića nije plod racionalnog razmišljanja i zanatske pjesničke rječitosti. Njegove pjesme su doživljaji pretvoreni u stihove. Ta poezija je lirsko doživljavanje sretnih i tužnih časova života.«

U Subotici je radio u prosvjeti, a kao profesor književnosti jedno je vrijeme i bio i pročelnik Gradske knjižnice. Novinski zapisi iz prošlosti govore kako je

Kopilović »tematski bio neograničen, a u estetskoj evoluciji sve produbljeniji, kako je postajao zreliji i sa socijalnih tema ponirao u tame ljudske duše«. Kritičari dodaju da je »umjetnički vješto transponirao zavičajne i autobiografske motive koji vjerno dočaravaju povijesnu tragediju etničkog korpusa bačkih Hrvata u borbi za nacionalnu ravnopravnost i slobodu, kao i nemilu pjesnikovu kob koja bi da se odupre zaboravu«.

Pjesme je počeo pisati u *Klasju naših ravni*, godišnjaku *Danica* i drugim hrvatskim publikacijama. Objavljivao je u novinama *Hrvatska riječ* i *Subotičke novine*, kao i u književnom časopisu *Rukovet*. Od njegovih poetskih zbirki posebice se ističu *Radosti* iz 1966. i *Žedan đeram* iz 1968. godine. U svim pjesmama, bez obzira na formu, obraćao je posebnu pažnju melodiji stiha i zvučnosti ritma. Tome su doprinosile i rime kojih se nikada nije odrekao, premda njegovi stihovi nisu povezani.

Jakov Kopilović je nastojao surađivati sa svim generacijama pisaca, pjesnika i kulturnih djelatnika bez obzira na nacionalnost i sa svima je uvijek živio bez sukoba, jer je u njegovom svjetonazoru uvijek prevladavalo demokratsko načelo da poštuje tuđe mišljenje kao što to zahtijeva od drugih prema sebi.

Premинуo je 1996. godine, a iduća, 2018. godina je prigoda da svečano obilježimo 100. obljetnicu njegova rođenja.

T. Perušić

Pizza, espresso i fićo

Napulj je prije svega poznat kao rodni grad pizze. To znači da takvu pizzu nećete naći skoro nigdje u svijetu. Da, naše su pizze izvrsne, kao i pizza iz kuhinje naših staraca, ali se u Napulju ipak »živi« pizza. Ona se čuva i gaji kao nacionalno blago, to je njihov simbol i time se ponose.

Postoje i neka pravila s kojim se prilogom i kako jede pizza. Primjerice, pred Talijanima nikada nemojte staviti kečap na pizzu, jer je to smrtni grijeh. Kečapom vas, doduše, neće ni uslužiti po napuljskim restoranima. Pravo na kečap oduzeto je već na startu. Talijani pizzu često jedu rukama čak i u restoranu, dok im se Balkanci pokušavaju doimati kulturama koristeći vilicu i nož. Kakvi smo turisti! Isto se da primijetiti i u New Yorku, gdje Njujorčani također nikada ne stavljaju kečap na pizzu i jedu je prstima. Jedna vrsta napolitanske pizze na komad može se naći po njujorškim kvartovima gdje se pogrešno naziva sicilijanskom. To ne mijenja njen okus koji je isti u oba grada, udaljena 7000 km.

Umjetnost hrane

Špagete, ravioli i ostale paste zapravo se spremaju na prilično drugačiji način nego što je to slučaj na Balkanu, a i šire. Bitna razlika je i u mekoći, odnosno tvrdoći tijesta koje ustvari ne treba biti sasvim mekano. Ono na što se Napolitanci vole žaliti je kad vide Amerikance kako prave tzv. spaghetti meatballs, odnosno ćufte u sosu sa špagetama. Tako smo naučili da se ćufte nikako ne mogu miješati sa špagetama. No, zato će iste ćufte rado staviti u izrezanu polovicu kruha. Sve se da riješit', ne? Nikako se, međutim, ne može reći da je što god Napolitanac

napravi lošeg okusa. Ne samo što su od hrane napravili umjetnost, nego je i služe vrlo domišljato. Za njih je pravljenje hrane nedostižna umjetnost, poput plafona u Sikstinskoj kapeli. Možeš gledati freske **Mikelandela** ali im ne možeš prići i otkriti sve njihove tajne.

Pod punim svjetlom

A kako se pije espresso? Na talijanskom espresso znači brz, hitar, ekspresan. I upravo tako se i pije, za 30 sekundi, s nogu, žureći na posao ili predavanje. Espresso se često pije za barom kafića stojeći i to na eks(pres). Kavom će vas poslužiti dvojnik **Tonyja Sopranoa** ali s iskrenim osmijehom i bez prijetnji. Daleko je taj njudžerzijski lik iz serije od »likova« u Napulju. Začudo, nasmiješit će vam se i vozač koji juri na skuteru istovremeno se ispričavajući što mora projuriti kraj vas. Nekad će i sami Napolitanci za sebe reći da su likovi ili glumci, a Napulj jedno veliko kazalište, aludirajući kako na uvijek prisutan humor i teatralnost, tako i na stvari koje ga stavljaju na loš glas.

»Ono što se događa u Napulju, događa se u svakoj metropoli u svijetu. Samo što se to ovdje odvija otvoreno, pod punim svjetlom«, kaže **Mariangela Cascone**, studentica.

Za ljubitelje *lamborghinija* i *ferrarija*, Napulj nema puno za ponuditi jer se njegovim ulicama raskošni auti ne voze. Za ljubitelje *fića* i *peglica*, pak, ovaj je grad pravi muzej, a nekima s naših prostora vratit će vrijeme unatrag. Klasični auti su vrlo cijenjeni, na što bi naš Floyd bio ponosan. U tome se najjasnije vidi skromnost Napolitanaca. Oni su mudri, hrabri, voze *fiću*, tako treba.

Tomislav Perušić

NAJBOLJI ALBUMI u 2017. godini

1. The War On Drugs – A Deeper Understanding

Nakon sjajnog *Lost In The Dream* iz 2013. na novi

album *The War On Drugs* se dugo čekalo, a očekivanja su naravno bila visoka. Zvuk koji bih okarakterizirao kao *The Cure* sreće *Boba Dylana* bend nije mnogo mijenjao, najuočljivija promjena je u dužini pjesama i to čini ovaj album možda zahtjevnijim za slušanje. Album je vješto zaokružena cjelina koja iznosi istu atmosferu od početka do kraja, izbjegavajući monotoniju, a od 10 pjesama koliko ih na albumu ima teško je odabrati jednog favorita.

2. Protomartyr – Relatives In Descent

Protomartyr je bez sumnje danas jedan od najboljih post punk sastava sa sjevernoameričkog kontinenta, ako ne i najbolji. Svakim albumom njihov zvuk se poboljšava, na njihovom četvrtom albumu zvuče usviranije, teže i oštrije, a **Joe Casey** se i dalje sjajno snalazi u svom kanaliziranju unutarnjeg **Davida Byrnea** ili **Mark E. Smitha**. Bend na koji treba obratiti pozornost ako ste ljubitelj ovog podžanra.

3. King Krule – The Ooz

Svojim drugim albumom **Archy Marshall** aka King Krule potvrdio je svoju reputaciju kao jednog od najboljih mladih izvođača danas. *The Ooz* je ovaj put odrađen uglavnom uz pratnju benda što je samo obogatilo Kruleovu fuziju različitih žanrova po kojoj je poznat. Jazz je prisutan svuda, ali ima ovdje još svega od elektronike, hip hopa do garažnog rocka upakirano u jedinstveni zvuk na albumu koji sadrži impresivnih 19 pjesama! Album koji nam nagovještava da Archijevo vrijeme tek nadolazi.

4. Kendrick Lamar – DAMN.

Kendrick Lamar je stvorio takvu pažnju i reputaciju oko sebe da se nekako podrazumijeva kako će svaki njegov album biti odličan. *DAMN.* je u neku

ruku korak unatrag spram prethodnog *To Pimp A Butterfly*, iznenađujuće sirov hip hop album, emotivno nabijen i pun introspektivnih analiza, album koji sadrži neke od najboljih Kendrickovih lirskih i reperskih performansa do sada.

5. Father John Misty – Pure Comedy

Napustivši ulogu savršenog ljubavnika i muža, FJM na svom trećem albumu iznosi niz svojih društveno kritičkih misli i opservacija, tu su sve teme s kojima se moderni čovjek suočava – kapitalizam, Trump, rasizam, laka zabava koja nam ispunjava živote i utjecaj moderne tehnologije na naše živote, a ispod te kritičnosti krije se i melankolična crta koja se provlači kroz cijeli album. Moglo bi se reći kako je FJM jedan od najboljih **Cohenovih** učenika, a ovaj brilijantni tekstopisac je već najavio i četvrti album.

6. Fleet Foxes – Crack-Up

Dugo očekivani treći album je i najprogresivniji album Fleet Foxesa do sada. Njihov barokni folk zvuk i višeglasni vokali nalik Beach Boysima su i dalje elementi Foxesa, ali ovaj album ide dalje u eksperimentiranju sa zvukovima i melodijama u nekoj glazbenoj sferi koju su Fleet Foxes stvorili za sebe. Album koji je težak na prvih par slušanja, ali koji to strpljenje i te kako nagrađuje.

7. Kurt Vile & Courtney Barnett – Lotta Sea Lice

Ironično neki drugi Kurt i neka druga Courtney su pronašli srodne duše (u glazbenom smislu) jedno u drugome i nakon što su izjavljene obostrane admiracije, došlo je do ideje o zajedničkom albumu. Ovdje nema pretjerane filozofije, ovo je jednostavan album sačinjen od dobrih folk rock pjesama i niljansgovskih gitarskih momenata i koji posjeduje staromodan šmek. Kurt i Courtney odlično zvuče, kao da ovo oduvijek i rade zajedno.

8. Ryan Adams – Prisoner

Adamsov 16. studijski album je jedan od boljih u posljednjih 10 godina. Iznenađujuće ukorijenjen u zvuku američkog heartland rocka 80-ih, nekako najviše podsjeća na Springsteenov *Tunnel Of Love*. Snažni, topli i zarazni americana rock album o boli i propalim vezama pokazuje povratak u formu **Ryana Adamsa**.

9. Kamasi Washington – Harmony And Difference

Ovaj EP je prvo izdanje saksofoniste **Kamasija Washingtona** nakon njegovog trosatnog debitantskog albuma *The Epic* (odgovarajući naslov za ovo remek djelo). Za razliku od prošlog albuma, ovaj traje nešto više od 30 minuta i čini ga znatnije pristupačnijim slušaateljima. Jazz album godine.

Hvala ti, PROSINČE, što postojiš!

Sada već, poučena iskustvom, uviđam kako se ljudi uvijek iznenade prosincom. Bilo kamo da odeš i kažeš »prosinac je«, čut ćeš komentare poput »Daa, ne mogu vjerovati, kad prije?«; »Proletjelo je, kao da je jučer bilo ljeto!« ili ono još slavnije pitanje »Gdje ćeš za novu?«. Kako god okreneš – prosinac je iznenađenje. O njemu ljudi govore kao o nekoj posljednjoj šansi, kraju. Vjerujem da svatko ima drugačiji doživljaj ovog mjeseca jer svatko od nas nosi određene emocije, uspomene i probleme, koje često ne govorimo nikome. Ne govorimo jer se bojimo, jer mislimo da je tako najbolje.

»Pravo vrijeme«

Ova godina ima 365 dana. Zašto je potrebno približiti se toj broju kako bismo shvatili da nekoga volimo ili da nekome treba oprostiti? Jesu li blagdani ti koji bude nešto lijepo u nama, nešto što govori da je pravo vrijeme za ljubav? Ili je to strah prouzrokovan mišljenjem da nemaš više vremena? Priupitaš li se zašto su ti uopće potrebni strah i blagdani kako bi rekao nekome »Volim te« ili »Oprosti mi«? Kakva je onda ta ljubav ako se morala čekati toliko i ako je bila primorana strahom i navikom da je sada »pravo vrijeme za ljubav«? Svatko bi imao drugačije odgovore na ova pitanja, jer svatko svoju »ljubav« vidi i osjeća drugačije. Možda bismo neke od nas nazvali kukavicama i slabićima, dok bismo druge proglasili herojima. Heroj je onaj koji oprašta iako on nije kriv, samo radi mira u kući. Heroj je onaj koji voli i onoga tko to možda ne zaslužuje u određenom trenutku. Sada bi netko tog istog »heroja« nazvao »budalom« i tako bismo mogli u krug, jer svatko ima pravo na svoje mišljenje i stavove izgrađene dugogodišnjim dobrim ili lošim iskustvom. Svatko misli da je on u pravu, ali i onom najtvrdoglavijem čovjeku neće odgovarati samoća, povrijeđenost ili ljutnja tijekom božićne večeri ili odbrojavanja sekundi do Nove godine. I sam će znati tada da i u ovu novu godinu uvlači sve ono što ga je u staroj ubijalo. I u tom trenutku on postaje slabić i smatra da je kasno, jer zvona uveliko zvone, ponoć je već

prošla... ali svi dobro znamo da za ljubav nikad nije kasno.

Definicija ljubavi

Što je za vas ljubav? Imate li neku definiciju ljubavi? Ja sam ih pročitala mnogo, ali mi nijedna nije bila od pomoći. To je kao kada na fakultetu učite definiciju o određenom pojmu, ali vam u praksi uopće ne pomogne, jer ona ne govori kako da se snađete i što da činite. Isto je i s ljubavlju. Mnogi su pisali o njoj. Napisane su bezbrojne knjige, ali i poslije svega znamo da ljubav za mnoge ima drugačije značenje i da je ta ista ljubav često u svakoj sitnici, pogledu i djelu na nekoga ili nešto. S jedne strane, ljuta sam, jer čekamo kraj godine kako bismo iskazali ljubav, jer smatram da je ona potrebna u svakom mjesecu i svakoj osobi. S druge strane, hvala ti, Bože, na prosincu, na Božiću i na svim blagdanima koji bude tu radost, sreću i emocije u ove hladne dane. Hvala što vidim nježnost, darivanje pažnje i poklončića, što vidim da se ljudi grle i vole. Možda to rade i u ožujku, ali je sada primjetno u mnogo većoj mjeri.

»Hvala ti što postojiš«

Vjerujem da će ovu rečenicu čuti mnoge osobe na kraju ove godine. I trebaju čuti, jer su oni bili uz vas i kada ste bili ljuti, razočarani, neraspoloženi. Bili su uz vas i kada to možda i niste zaslužili. Zbog toga i zbog svega lijepog što ste proživjeli otvorite srce pa makar i na ovih nekoliko dana. Recite: »Volim te« i »Oprosti mi«, jer vjerujem da svi bližnji to zaslužuju čuti. Možda niste ništa skrivili posljednjih dana, ali posljednje godine jeste. Nažalost, nas ljude, ponekad treba podsjetiti na ovaj »zadatak«, jer su nam oči zamagljene »bitnijim« stvarima. Jurimo i jurimo dok ne zastanemo i ne shvatimo da je sve ono što volimo i želimo upravo ispred nas.

Sretni blagdani. I još nešto: nemojte misliti da je kasno ako niste pružili oprost ili ljubav prije zvona ili prije onih slavnih deset sekundi. Ljubav je i u 2018. godini. I čeka nas tamo... da budemo bolji ljudi.

Kristina Ivković Ivandekić

Foto: unsplash.com

RADUJTE SE I BUDITE ZAHVALNI!

I ako godinama nisam živjela u Somboru, uvijek bih dio godine oko Božića iskoristila da budem s obitelji i da zaista maksimalno posvetimo vrijeme jedni drugima. Provedemo blagdane u miru i spokoju, zajedno u ljubavi i blaženstvu. Za mene to doista jesu posebni i neprocjenjivi trenutci. I zato ću ovu priliku iskoristiti da vam ukažem na bitnost tih trenutaka, da doista obratite pažnju na svoje bližnje i/ili na sve ono lijepo što se nalazi oko vas.

Gdje su blagdani, tu se nalaze i različite manifestacije i prateće aktivnosti. Odlazi se u crkvu, ulice, gradovi i znamenitosti dobivaju na posebnom značaju, domovi se ukrašavaju u duhu blagdana, i nekako cijeli ovaj posljednji mjesec je u tom štitu.

Gdje god da se okrenemo, oko nas se nalaze dekoracije. Tako posljednjih godina s ekspanzijom interneta, tehnologije i društvenih mreža iste su prepune različitih inspiracija i takozvanih DIY – Do It Yourself (uradi sam) trikova i rješenja. Provjerite i sami...

Pomoć potrebitima

Fenomenalna akcija u protekle dvije nastavljena je i ove godine u Somboru u saradnji s mjesnom Kancelarijom za mlade i gimnazijalcima. Naime, i ove godine okupilo se tridesetak mladih u prostorijama Kancelarije, gdje, koristeći svoju maštu i kreativnost, ručno izrađuju praznične čestitke. Nekoli-

cina knjižara priključila se ovoj akciji i tako donirala sav materijal od kog se prave čestitke. Svake godine ova se akcija održava početkom prosinca, cijena čestitke iznosi 200 dinara, a sav prihod sakupljen od tih rukotvorina bit će namijenjen školi za djecu s posebnim potrebama Vuk Karadžić u Somboru.

Evo prijedloga kako na kreativan i kvalitetan način iskoristiti svoje vrijeme, učiniti nekoga sretnim i pridonijeti boljitku zajednice u kojoj živite. Ukoliko se sredinom mjeseca budete pronašli na ulicama Sombora, potražite mlada i nasmijana lica te ih pitajte za čestitke.

Zajedno možemo više

Također, ovo pišem kako bih vas navela na neku možda sličnu akciju u vašoj okolini, gradu, jer zajedno možemo više, a blagdani su zaista pravo vrijeme za tako nešto.

Kao što sam ranije u tekstu navela, preporučujem da pogledate još različite prijedloge na *Pinterest* društvenoj mreži radi uređenja svog doma, pakiranja poklona, ideja za poklone ili bilo što što ima veze s blagdanima. Fenomenalno rješenje – provjereno!

Nadam se da ćete uživati u blagdanima te vam to od srca želim. Smijte se, radujte se, budite zahvalni i provedite blagdane u miru i spokoju sa svojim najbližima!

Ana Parčetić

PRIPREME ZA NAJLUĐU NOĆ

Prosinac je mjesec koji je sam po sebi svečan i poseban. Bliže nam se veliki blagdani, a odmah poslije i Nova godina. Euforija je svuda oko nas. Ali uvijek je najveće pitanje kako se spremiti i što obući za tu najluđu noć u godini. E pa odgovor nije toliko težak ukoliko znate već gdje ćete je proslaviti – što je već teže pitanje.

Opcija nema mnogo, možete otići na žurku, ostati doma s društvom i otputovati. Iako je prilika ista, odjevne kombinacije se drastično razlikuju.

Ukoliko idete na ludu žurku sa svojim društvom, ove godine je veoma u modi pliš. Nećete pogriješiti bilo što da odaberete od pliša. Zatim neizostavne šljokice su uvijek IN, hlače širokih nogavica i svečana jača šminka svakako dolazi u obzir, pa bilo da je riječ i o dnevnoj žurci.

Nešto drugačija varijanta odijevanja je kod kućnih žurki. Svakako da se trebate lijepo obući, ali ne toliko svečano kao na žurci. Moja preporuka su

moderne džemper haljine sa širokim rukavima, koje pored svoje ljepote daju i udobnost. Odlično ćete se osjećati u njoj, a isto ćete još ljepše i izgledati. Svakako, šminka je također prisutna, ali ne toliko jaka kao na ludoj novogodišnjoj žurci.

Ukoliko izaberete putovanje kao opciju za doček Nove godine, budite spremni na sve, a posebice na hladnoću. Duge jakne, dobre zimske čizme, debele čarape, šal, kapa i rukavice su obvezni. Sve to izgleda poprilično jednostavno i svakodnevno, ali pod takvim uvjetima bolji je provod ukoliko ste zaštićeni od hladnoće. A kada sjednete u kafić, ispod jakne izaberite samo neki ludi džemperić s novogodišnjim printom.

Sve u svemu, Nova godina je tu, a najbitnije od svega je s kim je provodite, a ne gdje. Ali vodite računa o prikladnoj i dobroj odjevnoj kombinaciji, jer ona zna upotpuniti taj dobar blagdanski osjećaj!

Milijana Nimčević

GLAZBENI INTERVJU: *Svemirko*

POP GLAZBA

s glavom i repom

M3
Photography

Svemirko je jedan od najzanimljivijih novijih bendova u Hrvatskoj, ali i ex-yu regiji. Nastao je kao kao one-man glazbeni projekt prije nekoliko godina. Tada su i snimljena prva dva singla: *Zbogom proleter* i *Noćni pokreti*. Od tada pa sve do kraja siječnja ove godine, odnosno izdavanja debi albuma *Vanilija*, radilo se na smišljanju pjesama, njihovom snimanju i produciranju. Nekoliko mjeseci nakon izdavanja albuma, formirala se današnja postava benda. Njihovu glazbu možete preslušati na bandcamp profilu: jasamsvemirko.bandcamp.com.

»Snalazimo se kako se snaći možemo u određenom trenutku. Ponekad ide, ponekad ne ide. Ali tu smo, držimo se zajedno i idemo dalje. Rokamo, al' fino«, kaže na početku razgovora frontmen skupine **Marko Vuković**.

KUŽIŠ?! Otkud ime *Svemirko*?

Ravno iz Kozmosa. Tako je trebalo bit.

KUŽIŠ?! Kako biste opisali svoj zvuk? Koji bendovi su utjecali na vaše stvaralaštvo?

Zvuk bismo opisali na sljedeći način: *Svemirko* stvara finu pop glazbu. Pop glazbu s glavom i repom. Mnogo sintisajzera i finih gitara. Iskrene ljubavne pjesme u čijem sadržaju se svaka osoba koja sluša *Svemirka* može pronaći. Univerzalna tematika pjesama. Slušanje *Svemirka* je ista stvar kao i putovanje na kojem su svi ljudi jednom u životu otišli. Bendovi koji su utjecali na stvaralaštvo su sljedeći: Joy Division, The Cure, Haustor i Bijelo dugme.

KUŽIŠ?! Kažite nam više o svojem prvijencu *Vanilija*?

Vanilija je skupina pjesama nastalih u posljednjih nekoliko godina. Govore o stanjima u kojima se mladi čovjek nalazi na putovanju kroz život. Već sam dosta toga rekao o samom albumu, pa se ne bih ponavljao.

KUŽIŠ?! Nastupate relativno često, od samostalnih svirki do festivalskih angažmana. Kakve su reakcije publike?

Reakcije su općenito dobre. Ljudi su gdje god dođemo mahom oduševljeni. Mi još uvijek ne vjerujemo da je istina sve što nam se događa. Zapravo, svjesni smo mi toga, ali će nam trebati neko vrijeme da uspijemo procesuirati sve što smo vidjeli, osjetili i doživjeli u posljednjih nekoliko mjeseci.

KUŽIŠ?! Među ostaim, svirali ste i u Srbiji – u Beogradu, Novom Sadu i Subotici. Kad vas i gdje možemo ponovno očekivati?

Možete nas slušati uskoro: 22. prosinca u Gornjem Milanovcu i 23. prosinca u Kragujevcu.

KUŽIŠ?! Kako ocjenjujete situaciju na regionalnoj sceni i gdje vidite svoje mjesto?

Situacija je otužna. Tu i tamo se pojavi neko »svjetlo na kraju tunela«. Ali nema predaje. Zato smo mi tu! Jedan od novih lokalnih glazbenika koji me jako zaintrigirao je ROGI. Jako dobar momak koji radi poprilično slatku glazbu.

KUŽIŠ?! Glazbeni planovi za budućnost?

Razvijanje svirački i produkcijski prvo. Zatim snimanje novih pjesama i spotova. Nakon toga dolazi dogovaranje koncerata za 2018. godinu, a šećer na kraju je: uživanje u putovanjima, druženjima i upoznavanju novih ljudi različitih kultura i običaja.

K. U.

21

Massimo u Beogradu

Hrvatski pop pjevač **Massimo Savić** održat će dva koncerta u beogradskom *Sava centru* danas i sutra, 22. i 23. prosinca. Koncerti u *Sava centru* vrhunac su njegove turneje po Srbiji koja obuhvaća još tri grada. Massimo, koji pjeva već tri desetljeća, sa svojim će bendom još jednom obradovati publiku dvosatnim glazbenim putovanjem, najavljuju organizatori.

Inače, poslije hvaljenog albuma *1 dan ljubavi* Massimo je pjesmom *1000 ljudi* i aktualnim singlom *Neka ti plove brodovi* najavio rad na novom studijskom albumu.

22

Božićna žurka u Kolu

Hrvatski kulturni centar *Bunjevačko kolo* i kavana *Dukat* po tradiciji i ove godine organizuju Božićnu žurku u Centru u Subotici (Preradovićeveva 4.), koja će biti održana u ponedjeljak, 25. prosinca. U Velikoj dvorani Centra glazbu će puštati **DJ Bure** dok će u kavani *Dukat* goste zabavljati ansambl *Ruže*. Cijena ulaznice je 300 dinara. Početak je u 21 sat. Dodatne informacije na mobitel: 064/1142091.

KZM.

Канцеларија за младе Града Суботице
Szabadka Város Ifjúsági Irodája
Ured za mlade Grada Subotice

Brkovi u Novom Sadu

Hrvatska punk-folk skupina **Brkovi** će u idući petak, 29. prosinca, u novosadskom klubu *Quarter* (Bulevar despota Stefana 5) održati ekskluzivan novogodišnji koncert na kom će sa svojom publikom svečano proslaviti doček Nove godine. Poslije 13 mjeseci zagrebački glazbenici se vraćaju u klub *Quarter*, koji su prethodne godine napunili dvije večeri za redom. Ovog puta potpuno je izvjesno da će **Brkovi** u Novom Sadu održati samo jedan

koncert kao uvod u novogodišnji vikend, pošto dan kasnije imaju ranije ugovorene obveze na drugom kraju regije. Dođite da se veselimo zajedno!, poručuju organizatori.

Električni orgazam u Novom Sadu

Nakon uspješnog prošlogodišnjeg koncerta ponovno u *Firchie Think Tank Studiju* u idući petak, 29. prosinca, nastupit će kulturni beogradski rock bend **Električni orgazam**. Osim svih dobro znanih hitova, bend će promovirati i singlove s predstojećeg albuma *Gde smo sad*, koji svjetlost dana treba ugledati na proljeće. Početak je u 22 sata.

Doček Nove godine u Novom Sadu

Grad Novi Sad organizira doček Nove godine 31. prosinca. Na glavnom gradskom trgu nastupit će velika domaća i regionalna scena – Plavi orkestar, **Darko Rundek** i S.A.R.S, dok na Trgu Republike publiku očekuju koncerti bendova najrazličitijih žanrova, od tamburice do jazz-a, ali i mnoštva animatora, akrobata i žonglera. Glazbeni čaroliju na Trgu Republike obojit će i lokalni autentični restorani sa svojom gastronomskom ponudom, kao i lokalni proizvođači zanatskog piva i domaćih pića s Fruške gore. Ljubitelji elektroničke glazbe uživati će uz neke od najboljih domaćih i stranih izvođača u *Studiju M* i to na dvije bine, dok će bajkovita Ledena šuma u Dunavskom parku biti zimska radost za najmlađe. Na Trgu Republike bit će predstavljena i bogata gastronomska ponuda Novog Sada.

Duke Bluebeard

Za predstojeće hladne noći, osim šalice toplog čaja, deke i knjige, **Duke Bluebeard**, jedan od najboljih predstavnika regionalne indie/pop-folk scene, najbolja je glazbena pratnja za momente autorefleksije u toplini samoće. U pitanju je kantautor iz Budimpešte, koji pjeva na engleskom jeziku. Njegov izuzetan glas i gitara prave nježnu, možda pomalo melankoličnu atmosferu. No, daleko od toga da je i na trenutak patetično ili sladunjavo.

Svojim albumom-prvijencom *Friend of Foe*, objavljenim 2016. godine, nam daje uvid u svoje iskreno i unikatno stvaralaštvo i time nas uvjerava da je riječ o umjetniku koji jako obećava i koji će opstati još dugo na sceni i davati nam najiskrenije moguće stanje duha stidljivog umjetnika, istanačnog karaktera i autentične pojave.

Njegovu glazbu možete poslušati na sajtu <http://dukebluebeard.eu> ili kanalu youtube.

P. Menalo

GLAZBA

Moja čudovišna obitelj

Obitelj Wishbone je daleko od sretne obitelji. Mama Emma vlasnica je knjižare koja je u velikim dugovima. Tata Frank je ozbiljno preopterećen poslom i trpi svakodnevnu torturu svog šefa, kćer Fay je samosvjesna tinejdžerica zaokupljena prvom srednjoškolskom simpatijom, a genijalca Maxa maltretiraju vršnjaci u školi. I tu nije kraj. Na maskenbalu zla vještica Baba Yaga pretvara ih sve u čudovišta! Ova čudovišna obitelj mora natjeravati vješticu po cijelom svijetu kako bi skinuli prokletstvo. Tijekom ove avanture obitelj Wishbone upada u nevolje s pravim čudovištima, te sa samim grofom Drakulom koji iskazuje Emmi svoju besmrtnu ljubav. U ovom slučaju, avantura života i put do obiteljske sreće otežan je zamkama i oštrim zavojima, odnosno oštrim zubima..., navodi portal moj-film.hr.

Uloge tumače: **Emily Watson, Jason Isaacs, Nick Frost...**, a redatelj je **Holger Tappe**.

K. U.

23

FILM

Ovaj svijet može biti bolji

Ekonomist i bivši ministar ekonomije Grčke **Yanis Varoufakis** vodeći se misliju da onaj koji ne može objasniti velika ekonomska pitanja jezikom razumljivim tinejdžerima ih zapravo ni sam ne razumije, piše jedinstvenu knjigu namijenjenu tinejdžerima u kojoj obrađuje pitanja ekonomije i geopolitike. Riječ je o knjizi *Ovaj svijet može biti bolji*. Služeći se mnoštvom primjera i jezikom očišćenim od bilo kakvih pretencioznih izraza koji se ni se koriste van struke odgovara na velika pitanja porijekla nejednakosti, novca, duga, bogatstva, vjere, krize i države. Ova knjiga je svojevrsni vodič kroz svijet u kojem živimo, nudeći nam »crvenu pilulu« koja nam ostavlja u ustima okus gorke istine koja razotkriva »laži moćnih, njihovu rugobu i njihov besmisao«.

Varoufakisova knjiga optimistično ističe sve lijepo i prilike za samostalno otkrivanje načina kako doista možemo ovaj svijet učiniti boljim. Ukoliko pretendirate da budete aktivni građanin ili građanka koji žele utjecati na društvo i zajednicu u kojoj žive, ova knjiga je pravo štivo za vas!

P. Menalo

KNJIGA

